

PEATAME KOERTE KAHEMEETRISE KETI OTSAS PIDAMISE SEADUSTAMISE

Lp Maaeluministerium
Lp Maaeluminister
Lp Seadusandja

Palume käesolevaga:

- 1) peatada koerte kahe meetriste pikkuse keti otsas pidamise seadustamise ja lõpetada vastav eelnõu menetlus muudatust vastu võtmata;
- 2) lähtuda mistahes loomade heaolu nõudeid reguleerivate muudatuste tegemisel asjaolust, et täna kehtivate loomade pidamist reguleerivate miinimumnõuete osas ei tehtaks mistahes järeleandmisi loomade heaolu kahjuks (ehk mistahes miinimumnõuete muutmine toimuks üksnes viisil, et tingimused loomapidaja suhtes karmistuvad ning looma suhtes peab mistahes muudatus tooma kaasa looma heaolu parendamise).
- 3) reguleerida lemmikloomade heaolu reguleerivad olulised küsimused seaduse tasandil ning piiritleda volitsunorm, milles täidesaatev võim saab tegutseda .

08.02.2022 edastas Maaeluministerium Eestimaa Loomakaitse Liidule teate, et eelnõude infosüsteemis on märkuste ja ettepanekute tegemiseks saadaval määruse nr 76 muutmise eelnõu [Põllumajandusministri 24. juuli 2008. a määruse nr 76 „Lemmikloomade pidamise nõuded” muutmise – EIS \(valitsus.ee\)](#) .

Praegu kehtiva määruse §-s 10 on reguleeritud miinimumnõuded, mida loomapidaja peab järgima koera ketis pidamise korral. Nimetatud paragrahvist tuleneb, et kui koera kett on kinnitatud jooksutrossile, peab koer saama liikuda piki trossi 10 m ulatuses ja vähemalt 2 m laiuti kummalegi poole (lg 2). Kui koera kett on kinnitatud muule sobivale vahendile, siis peab koer saama liikuda vähemalt 40 m² ulatuses (lg 3).

Maaeluministeriumi algatatud eelnõu kohaselt täiendatakse määruse paragrahviga 141 järgmises sõnastuses:

„§ 141. Veokoera pidamine

- (1) Paragrahvi 10 lõikes 3 sätestatud nõuet koera liikumisruumi ulatuse kohta ei kohaldata vähemalt 2 m pikkusega ketis peetava veokoera suhtes.
- (2) Lõikes 1 nimetatud veokoerale tuleb tagada võimalus liikuda vähemalt kaks korda päevas vähemalt pool tundi korraga vähemalt 400 m² pindalaga väliaedikus või tuleb rahuldada tema liigile ja tõule iseloomulikku liikumisvajadust muul viisil.
- (3) Veokoerale tuleb tagada ööpäevas kokku vähemalt kaheksa tundi puhkeaega.”.

Eelnevast tulenevalt soovib Maaeluministerium lubada veokoerte pidamist vaid 2m pikkusega keti otsas, mis tähendab, et veokoerte liikumisala suurus ketis saab olema enam kui poole väiksem täna kehtivast minimaalsest liikumisalast ehk veokoer peab hakkama saama senise 40 m² asemel hoopis ca 12 m² suurusel territooriumil. Selle ala sisse peab mahtuma koerale varjumiseks mõeldud kuut, toidu- ja jooginõud ning samal territooriumil tuleb õiendada ka oma loomulikud hädad.

Kavandatav muudatus ei ole kooskõlas kehtiva loomakaitseadusega ega rahvusvaheliste õigusaktidega ning igal juhul muudab veokoerana peetavate ketikoerte elutingimused praegusest halvemaks.

Leiame, et loomade heaolu puudutavate küsimustes on oluline liikuda heaolu nõuete parendamise suunas, mitte astuda loomade heaolu küsimustes mitu sammu tagasi.

- Kurioosne on aga asjaolu, et Maaeluministerium väidab otsesõnu valetades, et kavandatav muudatus muudab veokoerte elu paremaks. See ei vasta tõele, kuna muudatusega soovitakse seadustada sõna

otseses mõttes seaduse rikkumist ning koera heaolu nõuete osas saavad nn allahindlusi teha konkreetselt veokoerte pidajad, kes peavad oma koeri 2 meetri pikkusega ketis.

- Eelnõu seletuskirjas viidatud ekspertiisi tulemused vastupidiselt seletuskirjas märgitule tegelikult kavandatavat muudatust ei toeta ning eksperdi järeldused mistahes koera püsivalt ketis pidamisele on hukkamõistvad. Eestimaa Loomakaitse Liidul õnnestus Maaeluministeeriumilt korduvate teabenõuete tulemusel seletuskirjas viidatud ekspertarvamusega lõpuks tutvuda. Olgu öeldus, et arvamuse on koostanud Maaülikooli Veterinaarse bio- ja populatsioonimeditsiini õppetooli teadur. Ekspert on seletuskirjas viidatud ekspertiisis sõnaselgelt välja toonud, et „*Teadusuuringuid, millele põhineda koerte alalise ketispidamise probleemistikus, paraku ei ole ja arvatavasti ei tule ka, kuna see praktika ei ole tänapäevane ega loomade heaolu arvestav. Tõenäoliselt on mõistlik liikuda alalise ketispidamise lõpetamise poole ning käsitleda võimalikku ketispidamist, kui ajutist haldamisvõimalust, vajadusel koer paariks tunniks lõastada, näiteks kari- või metsloomade kaitseks või kui see tagab koera ohutuse piiramata õuealal*“. Samuti on ekspert välja toonud, et „*Isegi, kui alaliselt lõastamist lähiajal ei keelata, siis kindlasti peaks seaduslikult välistama võimaluse, et koer elab kusagil omanikust eraldi ja tema külastamine on eraldi sündmus. Loomulikult võib koera vajadusi mitte tähele panna ka juhul, kui koer on lõastatud omaniku elumaja kõrvale*.“ Ekspertiisis on eriti rõhutatud koerte sotsiaalseid vajadusi, sh pidevat kontakti oma lähedase inimesega. Seega toetab ekspertis mitte üksnes ketis pidamise keelustamist vaid rahvaalgatuse „AITAB“ raames esitatud ettepanekut koerte üksi (inimesest eraldi) pidamise keelustamiseks.
- Tuleb rõhutada, et eksperthinnangu tellimisel on ministeerium küsinud eksperdilt järgmise küsimuse „*Millisena hindate alaliselt ketis või lemmikloomade nõudeid kehtestavas määruses (nr 76 24. juuli 2008) sätestatud miinimumnõuetele vastavas aedikus peetavale koerale liikumisvajaduse rahuldamiseks ja sotsiaalse suhtluse tagamiseks piisava jalutamise ja tegeluse miinimumnõude kehtestamist normina 2 korda ööpäevas ja a` 0,5 h korraga?*“. Seega ei ole eksperdilt hinnangut kavandatava muudatuse osas küsitudki. **Samas saab järeldada esitatud arvamusest, et ekspert igal juhul ei toeta mistahes järeleandmisi koerte ketis pidamise tingimuste osas.**
- Seletuskirjas viidatud järeldus justkui oleks arvestatud „AITAB kampaania raames esitatud ettepanekutega on otsene vale. Meenutame, et „AITAB“ kampaania raames kirjutasid enam kui 7000 isikut alla kollektiivsele ettepanekule mh koerte ketis pidamise täielikuks keelustamiseks - <https://rahvaalgatus.ee/initiatives/84efbf9-b3ee-4aa2-96d8-298301cabb07>. Seega on seletuskirjas välja toodud lause „*Kollektiivses pöördumises esitatud muudatusettepanekutega on eelnõus osaliselt arvestatud*“ sulaselge vale.

Vale on ka eelnõu seletuskirjas viidatud väide, et kavandatavad muudatusettepanekud on kirjalikult ja töögruppides läbi arutatud loomaõiguslastega ning ettepanekutega arvestamine on kokku lepitud. Eestimaa Loomakaitse Liitu ega ühtegi teist loomakaitseorganisatsiooni ei ole muudatusettepanekute arueludesse kaasatud. Veokoerte 2 meetrises ketis pidamise eelnõu on saanud alguse veokoerte ühenduse nn väidetava kõnesiisku Margus Haraku ettepanekust, millele on märgitud järgnevad nimed (ELL valduses on olemas ka vastav ettepanek):

- Eesti Kenneliidu Põhjamaiste Kelgukoerakatsete Kogu eestseisuse liige Margus Harak, ekl.sleddogs@gmail.com
- Kelgukoerte Klubi Baltosport juhatuse liige Anu Raja, baltosport@gmail.com
- Eesti Kelgukoerte Klubi juhatuse liige Ülle Eller, ulleeller@gmail.com
- Alaska Malamutide Liidu juhatuse esimees Marika Proovel, info@alaskamalamuut.ee
- Eesti Samojeedide Tõuühingu juhatuse liige Margit Oja, info@samojeed.ee
- Eesti Siberi Husky Ühingu juhatuse liige Richard Põldmaa, info.eshy@gmail.com
- Kennel Agirregoikoa omanik Erle Hermann, agirrehuskyd@gmail.com
- Kennel Ellerdona omanik Ülle Eller, ellerdona@gmail.com
- Kennel Hellerkantri ja Huskypark OÜ omanik Helle Kaljula, info@kelgukoerad.ee
- Kennel Karusaare ja Kelgukoerte Treeningkeskuse omanik Heinrich Lukk, malamuut.org@gmail.com
- Kennel Kreekness ja Ellujäämisakadeemia OÜ omanik Martin Kreek, kreek.martin@gmail.com
- Kennel Kuuksaare omanik Ulvi Kullamäe, ulvi@kuuksaare.ee
- Kennel Mutimuudid omanik Ain Reppo, ainreppo@gmail.com
- Kennel Myrgel's omanik Liane Lubi, lubiliane@gmail.com
- Kennel Neumann Husky omanik Rain Neumann, neumannhusky@gmail.com
- Kennel Skylinedog ja Ulgumaa OÜ omanik Pille Saarnits, pille.saarnits@gmail.com
- Kennel Sookriimud ja Sookriimud OÜ omanik Ülle Aaslav-Kaasik, kennel@sookriimud.ee

- Spordicom MTÜ (veokoerte võistlussarja Estonian Dryland Cup korraldaja) juhatuse liige Erik Kangilaski, info@spordicom.ee

Seega võib olla tegemist vaid ühepoolse ettepanekuga väikestelt huvigruppidele, kes otseselt saavad veokoerte pidamisest kas kasu või tegelevad püsivalt veokoerte kasvatamisega-pidamisega, kusjuures M. Haraku poolt teiste kennelite nimel esinemine on küsitav, arvestades, et eraldi on vähemalt ühe loetletud kenneli poolt saadetud teistsugused seisukohad. Ka suulistes vestlustes on mitmed nimetatud kennelite esindajad avaldanud liidule teistsugust arvamust. Seega ei ole M. Harak tõenäoliselt tegelikkuses tegutsenud kõigi loetletud isikute nimel, vähemalt esineb selles osas suur kahtlus. Seejuures on ühe eeltoodud nimekirjas nimetatud ühe kenneli suhtes käimas Põllumajandus- ja Toiduameti järelevalvemenetlus koerte pidamistingimuste rikkumise osas (sh selles, et koertele pole tagatud nõutav liikumisala). Tuleb ka rõhutada, et liidu valduses on eeltoodud nimekirjas nimetatud Kennel Hellerkantri ja Huskypark OÜ eraldi ministriumile saadetud seisukoht, milles kavandatavale muudatusele toetust tegelikkuses ei nähtu ning rõhutatakse koera vajadust saada liikuda pikas ketiringis või trossi süsteemil, mis tagab tihti paremad liikumisvõimalused, kui nt väike aedik. Kennel Hellerkantri ja Huskypark OÜ pöördumises rõhutatakse ka vajadust suurele (vähemalt 500 m²) jooksuaedikule, sest meie kliimas ei ole võimalik tagada aastaringset treeningut (soojemate ilmade korral esineb koerte ülekuumenemise oht). Paasiku koertemõisa ([kennel OcchilupO](#)) nimel on esitatud aga aramus, milles rõhutatakse, et kui koerte abil teenitakse raha, tuleks neile luua ka väga hea elamispiind, milleks on piisava suurusega aedikud. Normaalseks ei pea koertemõisa esindajad ka ketis hoidmist, sest kelgukoerad on väga jõulised ning ketis olles võivad nad suure ärevuse korral endale viga teha. Samuti ei ole madalama külastatavusega hooajal võimalust igapäevaselt kõikidele koertele aktiivset tegevust pakkuda, mis tähendab, et ketikoerad lihtsalt oleksidki kogu aja ketis.

ELL-le on edastatud ka Rootsi asjakohase asutuse põllumajandusnõuniku poolt Maaeluministriumile saadetud kiri, milles on rõhutatud, et kelgukoerte kohta kehtivad Rootsis samad reeglid nagu isasugustele teistele koertele, kusjuures välja on toodud ka majandustegevuseks nõutava loa olemasolu, kui koeri on rohkem kui 10. Asjakohases loamenetluses kontrollitakse seejuures, kas kennelil on piisavalt töötajaid, piisav pädevus ja väljaõpe ning kas ruumis vastavad loomade heaolunõuetele.

Samuti on liidule saadetud koerasportlaste ja –treenerite aramus, milles märgitakse, et kahtlemata ei ole koerte püsivalt ketis pidamine eetilise loomapidamine. Rõhutatakse vajadust säilitada ketis pidamise luba juhul, kui teist võimalust olla ei pruugi ning alternatiiv oleks eutanaasia.

Üksnes Margus Haraku ettepanekust johtuvalt on ministrium koostanud eelnõu seaduse muutmiseks ja koerte 2m ketis pidamise seadustamiseks (ignoreerides samal ajal täielikult suurt toetust saanud „AITAB“ kampaania ettepanekuid, kehtivaid õigusakte, teiste riikide praktikat, koerasportlaste ja –treenerite arvamust, aga ka teiste kennelite arvamusi, sh kontrollimata, kas M. Harak ikka tegutseb teiste kennelite nimel). Ühtegi teist huvigrupi, sh loomakaitseorganisatsioone ega ka vahetult loomade heaolu kontrollivat järelevalveasutust (Põllumajandus- ja Toiduameti) ei ole kavandatava muudatuse aruteludesse kaasatud. Ignoreeritakse täielikult kehtivat õigust ning asjaolu, et muudatus on täielikult vastuolus ka Euroopa Nõukogu konventsiooniga lemmikloomade kaitsest. Samuti on tähelepanuväärne, et selle taustal on Põllumajandus- ja Toiduametis käimas järelevalvemenetlus ühe suurema veokoerte kasvataja suhtes koerte heaolunõudeid puudutavate rikkumiste osas (sh rikkumises, mille kohaselt ei ole koertele tagatud piisav liikumisala) ning vaidlus selle üle on täna kohtus. Seega nähtub, et muudatustega soovitakse vahetult täna toimuvad rikkumised seadustada ning kahjuks koerte heaolu arvelt.

Oleme seisukohal, et puudub igasugune mõistlik põhjendus nn veokoerte tingimuste osas erandi tegemiseks ja lubada koerte pidamine vaid 2m pikkusesse ketti aheldatuna (teisistõnu seadustada seaduste rikkumine). Sellist õigust ei saa anda kuidagi asjaolu, et koer pääseb 2 korda ööpäevas vähemalt pooleks tunniks 400 ruutmeetrise pinnaga väliaedikusse. Arvestades, et kehtiva õiguse kohaselt tuleb nii või teisti kõikidele koertele tagada nn ketivälist liikumist, ei ole veokoertele ketis pidamise osas erandi tegemine ka ketivälise liikumisvabaduse võimaldamise ettekäändel kuidagi põhjendatud. Igal juhul on absurdne kehtestada mistahes liikumisvabadust kitsendavaid erandeid argumendil, et mõni koer saab rohkem liikuda kui teine. Tuleb rõhutada, et lubades pidada koera vaid 2 m pikkuse ketiga, seatakse looma elu otseselt ohtu (arvestades, et liikumisala sisse peab jääma ka varjumisvõimalus, esineb keti lühikese pikkuse tõttu suur oht, et koer nt kasvõi varjualusest üle või selle peale hüpatas või seda katsetades rippu jääb ning lämbub). Lisaks ei ole 2 m pikkuse keti otsa aheldatud koeral võimalik normaalsel moel elementaarseid vajadusi rahuldada - sisuliselt peab koer

püsivalt elama, magama, sööma ja tegema oma hädad väga väikesel territooriumil. Sellist koera väärkohtlemist ei kompenseeri ka võimalus pääseda kaks korda päevas pooleks tunniks 400 m² suurusesse aedikusse. Tegemist on otseselt loomapiinamise heakskiitmisega ja sellele õigusliku aluse kehtestamisega. Olukorras, kus kett paikneb nõ liikumisala keskel (võimaldades koeral liikumise ringikujulisel alal), tagab 2 m pikkune kett vaid ca 12,5 m² suuruse liikumisala (olukorras, kus ketis peetava koera liikumisala suurus peab kehtiva õiguse järgi olema 40 m² - ehk et minimaalse liikumisala suurus oleks nn veokoertele enam kui poole väiksem). Nagu öeldud, peab sellel väikesel alal paiknema veel varjualune, toidu- ja jooginõud. Lisaks mõjutab ka koera suurus (kõrgus) liikumisala suurust - ehk mida kõrgem koer, seda väiksemaks liikumisala jääb. Seejuures ei ole alati koera kett paigutatud viisil, et ta saab liikuda ringikujulisel alal - tihti on kett kinnitatud kuudi külge või hoone külge vms, mis omakorda tähendab, et liikumisala suurus on veelgi väiksem. Lisaks on küsitav ka see, kas ja kuidas suudab järelevalve teostaja kontrollida nn veokoerte väliaediku tegelikku kasutamist (ehk vastava kohustuse täitmist). Olukorras, kus järelevalve teostamine on komplitseeritud, raskendab keti pikkuse osas erandi tegemine veelgi enam ketis peetava koera olukorda - sisuliselt piirdub kontroll veokoerte väliaedikus jalutamise nõude täitmise osas omaniku sõnaga, samal ajal kui koera liikumisala suurus tema tegelikus pidamiskohas piiratud territooriumil (ketis või aedikus) on ka tegelikkuses ametniku poolt kontrollitav.

Eestimaa Loomakaitse Liit esitas pöördumise antud küsimuses ka riigikogu liikmele Ruuben Kaalepile, kes avaldas, et sellised eelnõud muudavad üsna põhimõttelisi küsimusi ja seega ei peaks olema üksnes ministri otsustada määrusega. Seetõttu ja arvestades loomakaitse seaduses antud volitusnormi ebaselgust ja määramatust leiame, et mitmed olulised küsimused lemmikloomade pidamises tuleb täpsemalt reguleerida seaduse tasandil, sh mitmed muud [Põllumajandusministri 24. juuli 2008. a määrusega nr 76 „Lemmikloomade pidamise nõuded”](#) reguleeritud küsimused (arvestades ka eelnevalt viidatud "AITAB" kampaania ettepanekuid ning kehtestada selged piirid, milles minister ehk täidesaatev võim saab seaduse nõudeid üksnes täpsustada (mitte kehtestada täielikult uut regulatsiooni ja muuta seda omavoliliselt ja suva järgi nagu see täna on võimalik). Loomakaitse seaduse § 3 lg 5 on vastuolus õigusselguse ja seadusreservatsiooni põhimõttega.